

Проблема фінансування та інституціоналізації культурної дипломатії України

Анастасія Rogozina
здобувач освітнього ступеня “бакалавр”
Спеціальності 052 “Політологія”
rohozina.a@donnu.edu.ua

**ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

ВСТУП

Культурна дипломатія набуває все більшого значення в світовій політиці, як один з ключових та сучасних інструментів формування зовнішнього іміджу держави. Особливо актуальним це питання є для України яка перебуває в умовах війни. Перебіг подій останніх десяти років, зокрема початок повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року та впровадження воєнного стану, актуалізували проблему інституціоналізації культурної дипломатії. У даній роботі проаналізовано проблему культурної дипломатії через дві основні складові: фінансову та інституційну. За умов сталого фінансування та ефективної інституціоналізації культурної дипломатії в процесі формування зовнішнього іміджу держави в умовах війни, слід очікувати підвищення рівня позитивного сприйняття України в міжнародному середовищі.

Ключові слова: інституціоналізація, культурна дипломатія України, Український інститут, фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналітичний звіт. Стан фінансування культури та мистецтва з місцевих бюджетів у 2022 році: основні тенденції. Київ, 2023. 183 с.
2. Міністерство Фінансів України: «Бюджет-2023: На фінансування культури передбачено 4,3 млрд гривень». Міністерство Фінансів України: офіційний портал. URL: [Міністерство Фінансів України \(mof.gov.ua\)](https://mof.gov.ua)
3. Стратегія Українського Інституту на 2020-2024 роки. Офіційний веб-портал. URL: strategy-ukrainian-institute-3.pdf (ui.org.ua)

ОСНОВНИЙ ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Культурна дипломатія є ефективним інструментом для формування позитивного зовнішнього іміджу держави. Стан культурної дипломатії України характеризується відсутністю послідовності дій, з боку держави в процесі її інституціоналізації та фінансування. Відсутність єдиної стратегії та цілісного бачення, спричинили стагнацію розвитку сфери культури. Початок повномасштабного вторгнення активізував ресурсний потенціал сучасного мистецтва. Проведення фотовиставок з висвітленнями наслідків російської агресії в країнах Європи, презентація кінострічок з аматорськими зйомками очевидців війни потребують не лише зовнішньої підтримки, але й підтримки внутрішньої, з боку держави. Особливо гостро стоїть питання фінансування та релевантності наявних стратегій по впровадженню та інституціоналізації культурної дипломатії, як інструменту «soft power» в державному управлінні.

ФІНАНСУВАННЯ

У 2022 році видатки на культуру досягли свого відносного максимального значення (3,01%) починаючи із 2015 року і майже досягли показника 2014 року (3,08%), при цьому фактичні суми коштів, передбачені в місцевих бюджетах на культуру у 2022 році значно зменшилися у порівнянні до попередніх років. Також через об'єктивні причини — зростання видатків на оборону у 2022 році, частка видатків на культуру з Державного бюджету зменшилася із 0,48% у 2021 році до 0,16% у 2022 році. Про це свідчать результати аналізу даних про виконання державного та місцевих бюджетів у 2012—2022 роках [1].

За роки повномасштабного вторгнення спостерігається тенденція до збільшення фінансування української культури, з метою формування нових культурних проєктів, які є адаптованими під сьогодення та висвітлюють події на території України за кордоном. Відповідно, однією з основних цілей у сфері фінансування культурної дипломатії є залучення іноземних інвестицій, налагодження довготривалих зв'язків та розвитку стратегічного партнерства, шляхом активної промоції української культури та формування державних бізнес-моделей у сфері культури.

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Проблема інституціоналізації культурної дипломатії України вперше стала актуальною на державному рівні у 2015 році, у зв'язку з появою Українського інституту. Можна виокремити ряд проблем державної політики в процесі інституціоналізації культурної дипломатії України:

- Хаотичність прийняття рішень, відсутність концептуального бачення загальної стратегії просування зовнішнього іміджу держави;
- Відсутність синергії органів державної влади в процесі формування Українського інституту;
- Відсутність бізнес-моделі, яка заагострювала проблему фінансування сфери культури;
- Недостатня інформаційна база інституції, відсутність моніторингових досліджень, які б вказували на попит українського культурного продукту в різних країнах світу.

ВИСНОВКИ:

З метою підвищення рівня ефективності фінансування сфери культури і мистецтва України слід:

- Сформувати державну доктрину розвитку культури, яка включатиме ряд пріоритетних цілей розвитку, що в свою чергу дозволить сформувати загальний бюджет та забезпечить прозорість використання бюджетних коштів у даному секторі.
- Створення спеціальних культурних фондів як альтернативного каналу фінансування галузі культури.

Для досягнення стратегічних цілей культурної дипломатії України, доцільно активно залучати локальний бізнес. Тільки спільними кроками, шляхом синергії держави та бізнесу можливо буде створити сприятливі умови для розвитку сучасної української культури та мистецтва.

З метою покращення процесу інституціоналізації культурної дипломатії варто:

- Удосконалити роботу культурно-інформаційних центрів України за кордоном;
- Розробити систему моніторингу, яка дозволить визначати ефективність роботи культурно-інформаційних центрів.
- Ініціювати проведення досліджень щодо сприйняття України та української культури, світовою спільнотою.

Системний підхід в процесі інституціоналізації та формуванні стратегій розвитку культурної дипломатії, дозволить сформувати цілісне явлення про функціонування її інструментів у процесі просування зовнішнього іміджу України.